

зрозуміло, що бригади й троммайстерні треба організовувати, виходячи з місцевих умов тромроботи.

для нашої справи шкідливо було б організувати всі троммайстерні спеціального призначення при кожному штабі керівництва.

також шкідливо відривати тромівців од виробництва. молодий робітник, ідучи до бригади або майстерні, має не тільки не забувати своєї провідної життєвої професії, бути робітником-виробничником, але має бути неподільно зв'язаний з виробництвом. тромовець не повинен робити з трому своєї професії. стати професіоналом нашого руху, це — угробити виховання нової людини.

при невеликих окружних центрах тепер же можна організовувати видовищні бригади, реорганізувавши відповідним чином, так звані, театри робітничої молоді.

створюючи таким чином бригади — майбутні майстерні, — ми поширимо, поглибимо тромрух на всьому фронті комсомольської агітпропроботи.

наше за втра — це тромтрибуна.

це не помилка, коли я говорю, що тром — це трибуна.

досі ми розуміли під тромом скорочену назву — театр робітничої молоді.

наше за втра вимагає од нас, щоб з тромів був не театр (навіть у сьогоднішньому розумінні цього слова), але трибуна робітничої молоді.

щоб наш тромівський рух вилився в дійсно діалектичні форми пропаганди ідей комсомолу.

трибуна має діалектично об'єднати наші ядра, штаб керівництва, методичні лябораторії і майстерні - бригади,

видовищну (колишній тром - театр),

літературну,

кіно - фото,

тощо

і має стати за дійсну базу художньо-побутової роботи комсомолу серед молоді.

тром не повинен виродитися в „театр епохи п'ятирічки“, тром має стати діалектичною формацією мистецтва пролетаріату, мистецтва, що перейшло в наш побут і працю, мистецтва, що стало одним з функціональних (корисних) елементів нашого соціалістичного будівництва.

а насьогодні наше завдання — міцно поставити і розгорнути роботу тром - ядер, ядер — тромун робітничої молоді.

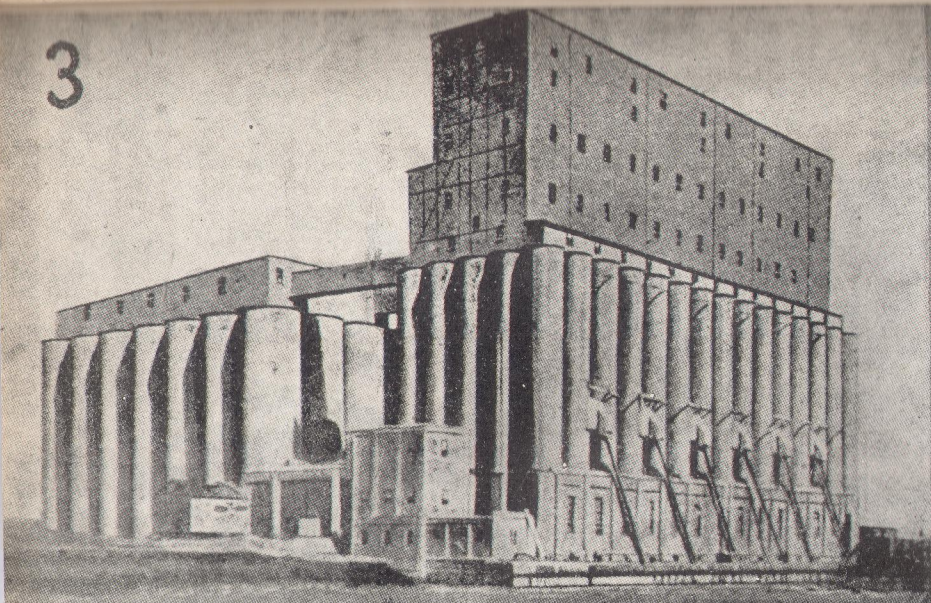
як працювати фотогурт-кам

1. роля фотографії за старих часів та в добу соцбудівництва. графія з моменту її винаходу попала до рук заможних кляс. і цим самим можна пояснити увесь її розвиток, що має характер суто буржуазний (це, звичайно, торкається фотографії аматорсько-художнього типу) широкі верстви трудового населення знали фотографію лише професійного типу. на фотографію дивилися, як на засіб, за допомогою якого можна було одержати зображення, що до певної міри документувало б ті або ті події, але в більшості як документація портретного порядку та як на засіб розваги і задоволення „естетичних“ потреб. тоді ж, коли хотіли одержати портрета, якого можна було б повісити на стінку, тоді його замовляли художнику-малюру. коли доводилося якийсь чином відзначити ті або ті події, то тут для фотографії було дуже мало місця цю галузь цілком опанували були малярі. не дивлячись на це, фотографія в своєму розвитку охоплювала чимраз більше галузей і тим самим просовувалася глибше в широкі маси.

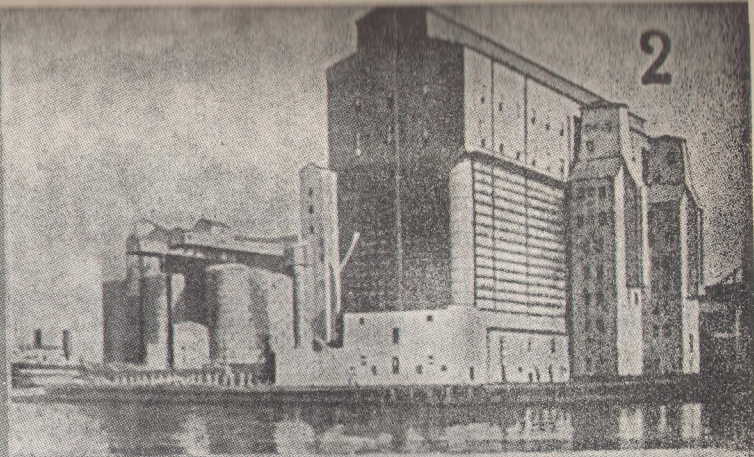
на протязі останніх десятиріч перед революцією, фотографія поступово почала набирати інших відзнак щодо настановлення та цілеспрямованости. останні 10 років перед революцією не було вже майже жодної газети, яка б не користувалася з фотографії, як ілюстрації. тоді вже фотографії надавали величезної ваги не лише як ілюстратора, а, до певної міри, і документатора. ми вже могли бачити фотографії цілої низки подій, що починали фігуру-

7. фото до статті корбюзьє „нагадування архітектам“ (див. стор. 42 - 44).

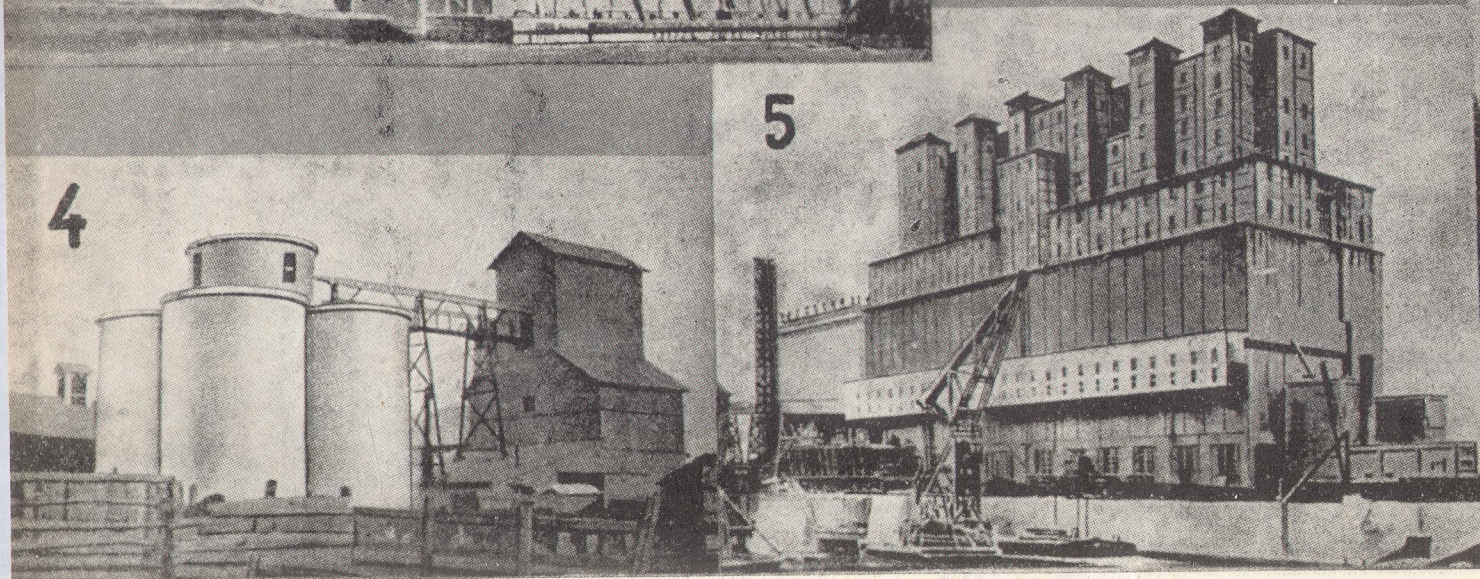
3

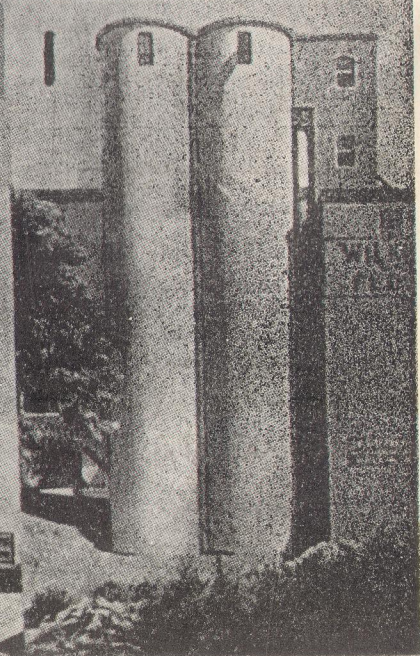
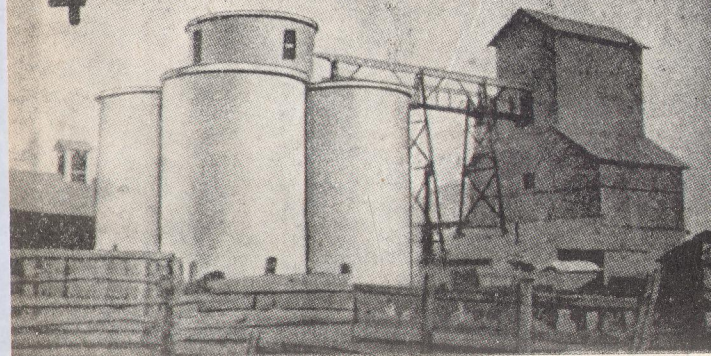
2

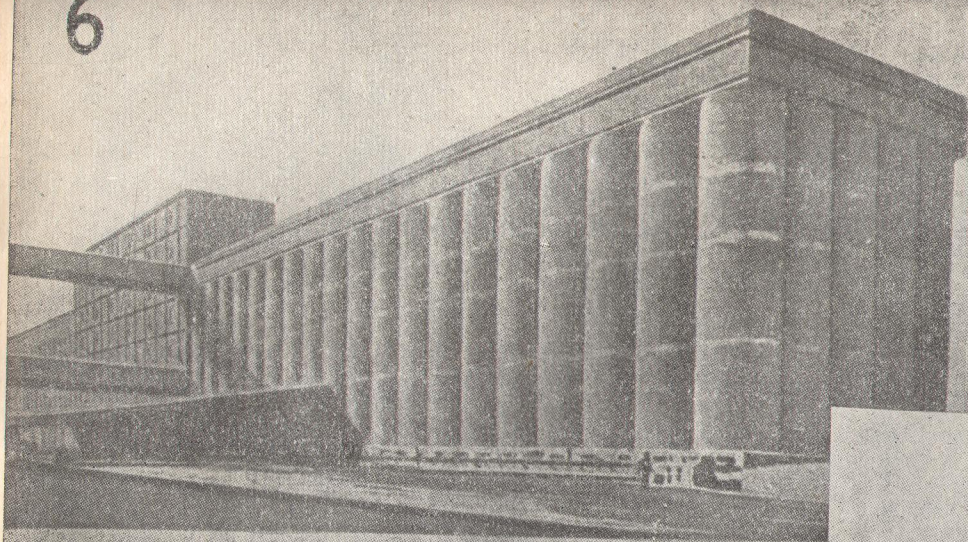
5

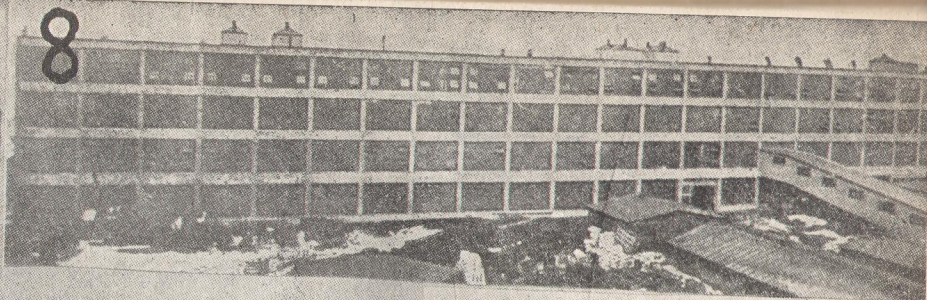
4

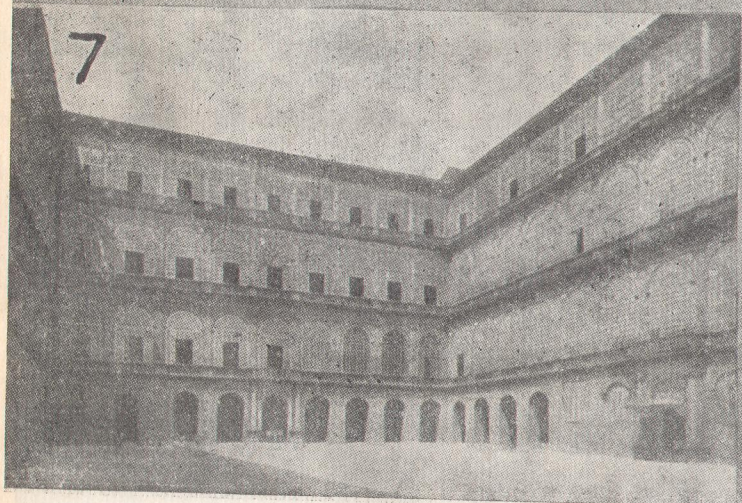
6

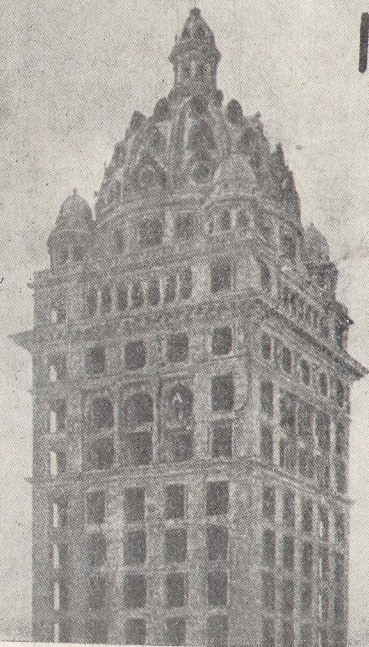
8

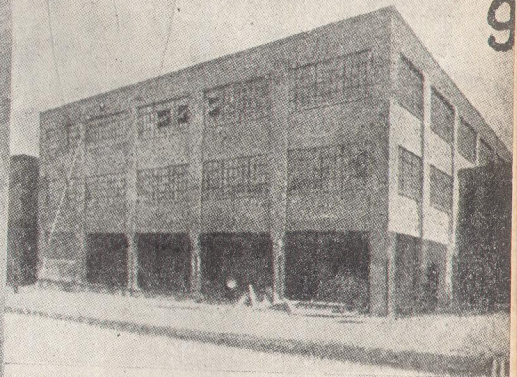
7

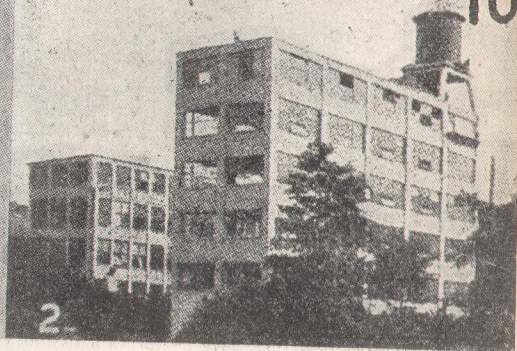
11

9

10

2

вати як документ. але широкий розвиток документальної фотографії міг статися лише тоді, коли б у цій роботі брали участь широкі кола населення, а для цього потрібно було створити такі умови, за яких кожна людина могла б вільно працювати в цій галузі. цими умовами могло бути лише поліпшення добробуту населення, себто збільшення його покупної спроможности, тому що фотографія ще й на сьогодні являє собою річ не дуже дешеvu, яка [вимагає витрати значних коштів на придбання так апаратури, як і фото-приладів та матеріалів.

лише після революції, коли поліпшилися загально-побутові умови широких робітничих мас, можна було переглянути питання про настановлення та цілеспрямованість фотографії, і в наслідок цього перед фотографією зараз стоїть завдання не тільки робити сімейні портрети, не тільки виконувати допоміжну роль ілюстратора, а цілком самостійне — бути документатором тих подій, які відбуваються за часу велетенського напруження усіх сил пролетаріату для соціалістичного будівництва, бути організатором нових побутових умов життя, висвітлюючи негативні і позитивні побутові явища, тим-самим допомагаючи радянській владі реконструювати всі галузі нашого життя.

таким чином, ми бачимо, що революція поставила перед фотографією завдання, які різко відрізняються від тих завдань, що стояли перед фотографією за дореволюційних часів. фотографія після революції набула колосального громадського значіння, якого вона не мала раніш, в наслідок чого з'явилася потреба нової форми громадських організацій, нова форма організації громадської фотографічної (якщо можна так сказати) думки.

2. фотогромадськість та фотогуртки, як її основа. до революції фотоаматорський рух позначався у своїх організаційних формах, як об'єднання фотоаматорів, що перед ними стояли лише завдання удосконалюватися в своїй фотографічній техніці та задоволення „естетичних“ потреб.

з моменту революції майже всі ці фототовариства припинили своє існування, а якщо деякі з них і продовжували свою роботу, то це більш нагадувало животиння ніж життя.

коли ми підійшли до періоду мирного будівництва, низка фотографічних товариств відновили свою роботу. але робота цих товариств не на була широкого громадського характера. більшість цих товариств і на сьогодні не відображає жодної корисної ролі в громадському житті, а якщо й намагаються відігравати цю роль, то їхнє намагання здебільшого далі типовоаматорської роботи не посувається.

можна вважати, що причиною занепаду роботи цих фототовариств є неправильне настановлення в їхній роботі. вони забувають, що тепер не може бути абстрактних громадських об'єднань, вони забувають, що тепер кожен фахівець, кожен знавець своєї справи мусить працювати не для себе, а для широких кіл працюючих. вони забувають, що не може бути в нас об'єднань поза часом і простором, що може бути лише об'єднання таке, яке відповідало б тим завданням, які поставила перед нами жовтнева революція.

жовтнева революція висунула перед нами на зміну старим формам культурно-громадської роботи нові форми. клуби старого типу ліквідовано і на їхнє місце постали нові робітничі клуби, де всю роботу побудовано за принципом широкої самодіяльності мас. ця самодіяльність виявляється у нас в широкому розвитку різних клубних гуртків, які дають змогу робітникові удосконалюватися в тій або тій галузі знання чи діяльності. так або так приносити користь суспільству.

смерть або повільне вимирання фототовариств старого типу поставили перед клубами питання про організацію фотогуртків у робітничих клубах, які мусять стати тією основою, що на її тлі будується нова пролетарська фотогромадськість, де зможе розвиватися нова фотографічна думка, що допоможе фотографії стати на правильний шлях.

ці фотогуртки й є та первісна ячейка, що за її допомогою широкі робітничі маси зможуть опанувати цю галузь знання, яка допоможе виконати завдання, що перед фотографією поставила революція.

3. роль та завдання фотогуртків за культурної революції лише останніми часами ми спромоглися підійти щільно до питань культурної революції і ось тут то перед нами

8. фото до статті корбюзє „нагадування архітектам“. (див. стор. 42-44).

постає питання про найкраще настановлення методики нашої клубної виховавчої роботи. це особливо стосується методики роботи фотогуртків, що її досі не розроблялося і яка набуває навіть шкідливих форм.

більшість наших клубних фотогуртків намагається засвоїти традиції і методи роботи старих дореволюційних фототовариств, і коли ми сьогодні переглянемо виставки робітничих гуртків, або простежимо за їхньою роботою, ми побачимо, що ці „добрі, старі“ традиції лишилися непорушними.

кожен фотогурток має свого керівника, що здебільшого є старий фотограф-професіонал або аматор, для якого ще й досі мистецтво лишається „великою святою річчю“, який ще й досі дивиться на фотографію, як на „велике“ мистецтво і для якого робота у фотогуртку є лише неприємність, визначена потребою заробити зайвий карбованець. або розирнути нею, як громадським навантаженням та доказом того що він іде вногу з сучасністю. за такого керівництва не може бути й мови про нове настановлення в роботі фотогуртків і про виконання тих завдань, що стоять перед ними.

першим завданням фотогуртка мусить бути не робота для власного задоволення, а широке обслуговування потреб працюючих мас і роля організатора побутових явищ, а також і допомога цілій низці суспільних та інших наук.

фотографія є могутній засіб агітації і пропаганди і ми мусимо використати цей засіб, а для того робітничий фотогурток мусить поставити перед собою завдання опанувати фотографічні знання, бути тією ячею, звідки фотонаука піде в широкі кола прищучених і стане їхньою власністю.

ми вже говорили про ті завдання, що їх поставила революція перед фотографією. і от, виходячи з цих завдань, ми мусимо пристосувати роботу фотогуртків до тих вимог, що їх висуває культурна революція.

тепер уже не може бути й мови про організацію роботи гуртків методами застарілими, бо ці методи не відповідають суті нашої дійсності, ось чому перед нами стоїть завдання переглянути методику роботи.

якщо колись перед фотографією стояло завдання лише задовольняти власні вимоги, ми тепер мусимо відкинути це і скерувати всю свою роботу в бік якнайширшої участі в загальному культурному процесі. а тому фотогурток не має права плестися у хвості, фотографувати естетичні краєвиди, жіночі голівки, кішок, собачок і інші сюжети, які не можуть відігравати жодної громадсько-корисної ролі.

здебільшого фотогуртки не зупиняються в своїй роботі лише на зазначених нами сюжетах, а ще й поглиблюють цілком еkleктичне ставлення до своїх завдань, звертаючи максимум уваги на виключно художні процеси, відкидаючи абсолютно з тематики своїх робіт сучасність. єсть такі фотогуртки, де дуже високо стоїть художній рівень фотографії; гуртківці знають „бромойлі“, „пігменти“, „озоброми“ тощо; уміють фарбувати різними фарбами відбитки, знають, що таке „совфокус“, але абсолютно не знають, як взяти участь підчас переведення різних кампаній, ну хоч би підчас переведення антиалькогольної пропаганди, або автодорівської, або підчас кампанії ліквідації неписьменності, тощо. коли ми переглянемо роботи фотогуртків, ми побачимо групи сімейні і не сімейні (з'їзд, засідання тощо), побачимо художньо розмальований макет вистави драмгуртка (як це ми бачили на першій харківській окружній фотовиставці 1929 року, фотогурток „металіст“), ми побачимо зняті „моноклем“ портрети, краєвиди тощо; але ми не побачимо виробничих процесів підприємств, не побачимо побутових картин, які могли б нам показати наші досягнення і хиби.

такий стан роботи фотогуртків, безумовно, не може нікого задовольнити, і цим пояснюється те недбале ставлення до них, яке ми маємо з боку правлінь клубів і підприємств, біля яких є фотогуртки.

роля фотогуртків полягає в тому, що вони мусять брати якнайжвавішу участь в житті підприємства, клубу і інших закладах, біля яких вони існують, допомагаючи тим самим реконструкції нашого життя і індустріалізації країни.

4. фотогуртки та їхнє місце в профспілковій, в нашій профгромадській, клубній та масовій роботі спілковій та громадській роботі одне з найпочесніших місць має належати фотогурткам. крім фотогуртків, жодна наша громадська організація не зможе обслужити й своєчасно виявити всебічний розвиток нашого суспільства. перед фотогуртком стоїть завдання —

дати нам — і не лише нам, а й нашим нащадкам, — документальні дані про ту добу, за якої ми жили й живемо. кожен фотознімок гуртка — це є історичний документ, що за його допомогою наші нащадки зможуть вивчити ті етапи і те величезне напруження творчих сил, які ми пережили, будучи в той самий час яскравими показниками наших досягнень і наших хиб.

ми можемо вже на сьогодні підсумувати цілу низку досягнень лише на підставі фотознімків, ми можемо за фотознімками написати історію профспілок. фотознімки різних громадських явищ, як наприклад, моментів героїчної боротьби червоної армії на фронтах, моменти мирного будівництва, моменти будівництва за доби реконструкції, участь громадськості в них тощо — є документи, які говорять красномовніше за різні літературні твори. жоден художник-маляр не зможе так документально й точно подати нам ті або ті події, свідком яких він був. оце вміння точно, документально і об'єктивно (в розумінні правдивості передачі, а не безсторонності ставлення автора) подати факт, і є та перевага фотографії перед іншими способами передачі певних подій і явищ, що надає фотографії величезного громадського значіння. це те, що мусить висунути роботу фотогуртків на перше місце і що зможе примусити відповідні організації надати максимальної уваги роботі фотогуртків.

для нас ясно, що кожна профспілкова або громадська організація замість того, щоб витрачати кошти на фотографування різних своїх з'їздів, засідань тощо і тим самим підтримувати приватника-фотографа, мусить звернути максимальну увагу на всебічне сприяння роботі фотогуртків коштом притягнення їх до виконання тих робіт, які раніше передавалися приватним фотографам-професіоналам. для нас ясно, що кожна профспілкова або громадська установа мусить усвідомити собі, що сприяння самодіяльності має є в той самий час і сприяння розвитку і удосконаленню в роботі, є сприяння розвитку країни і культурній революції.

отже, місце фотогуртка в профспілковій та громадській роботі визначається в основному тими завданнями, які поставила жовтнева революція перед кожною галузю людської діяльності, і значить — перед фотографією, й наші профспілкові та громадські організації мусять вжити всіх заходів для того, щоб допомогти фотогурткам виконати його.

наша клубна робота, не дивлячись на яскраво визначені завдання, і досі провадиться кустарними методами. майже усі гуртки, що існують по клубах, працюють, як кажуть, „як бог на душу положить“, і їхня робота майже нічим не відрізняється від роботи фотогуртків, про яку ми вже говорили, і ось тут то фотогурток, маючи в своїх руках таке знаряддя, як фотоапарат, що може дати нам точний документ, мусить виявити свою активність і допомогти їхньому виправленню.

дотепер правління клубів дивилися на фотогуртки, як на обузу. це можна пояснити тим, що правління не знали тих можливостей, що їх має фотогурток. фотогурток був пасинком. для нього ніколи не могло знайтися кімнатки, де б можна було устаткувати фотолябораторію. фотогурток не міг добитися асигнування, потрібних йому на матеріял та апаратуру коштів, тоді як інші гуртки, які, як здається правлінням клубів, приносять явну користь, завжди задовольнялися на всі сто процентів. досить нам поглянути на те, як задовольняються потреби драмгуртків або хоргуртків, або фізкультуртків, щоб побачити, в якому нерівному стані перебувають фотогуртки.

коли поговорити з першим ліпшим завклубу про це, він зразу скажить: „вибачте, але коли вмире якийсь член правління профспілки або клубу та й просто член спілки, то підчас похорон — треба, щоб грала оркестра, чи ні? або, коли грає драмгурток в антрактах — публіку розважати треба, чи ні?“ це щодо музичного гуртка. далі: „коли в мене не вистачає грошей, то драмгурток своєю виставою — може поповнити мені касу, чи ні?“ або: „як же мені не давати грошей на фізкультуртук, коли наша команда футболістів побила команду московської профспілки“ і т. д., і т. ін. „а фотогурток жодної користі мені не принесе, крім того, що я витрачу на них гроші, а вони будуть фотографувати один одного“. і він до певної міри правий, бо настановлення в роботі наших фотогуртків на сьогодні таке, що важко сподіватися на інше ставлення до них.

але не в усьому правий завклубу. якби завклубу уважніше ставився до роботи фотогуртка, якби він знав ролі і завдання його і зумів би його використати, можливо, він мав би від нього користь, — звичайно, не таку, як

від музичного гуртка підчас похорон і не таку, як від драмгуртка, коли каса порожня. але наші завклуби ще й досі не знають, яке могутнє знаряддя єсть до їхнього розпорядження в особі фотографгуртка. часто - густо завклубу скаржиться на різні хиби в гуртковій роботі клубу і не може дати ради собі, як ці хиби виправити. часто - густо завклубу говорить, що стінгазету ніхто не читає; скаржиться, що нема кому зробити плякатів, що доводиться витратити силу грошей на різні фотографії і в той же самий час він не бачить, або не хоче бачити, того, що за вмілого використання фотографгуртка, — він може все це мати.

отже, за вмілого використання фотографгуртка, він може посісти у клубі також одне з перших місць.

перед фотографгуртком розкривається широченний шлях застосування його вмілості в самій клубній роботі. я не кажу вже про масову роботу, що її фотографгурток може обслужити повністю.

крім роботи документального порядку, фотографгурток у масовій роботі може відограти колосальну роль фотографуванням екскурсій, документацією роботи різних гуртків, участю в стінгазеті, участю у місцевій пресі, допомогою гурткам краєзнавства тощо, — все це може бути за відправну точку в роботі гуртка, пристосовуючи її до масової роботи клубу. можна ще зазначити одну галузь роботи фотографгуртка, на яку досі не зверталось жодної уваги. це на роботу обслуговування членів клубу, а саме: члени клубу дуже часто відчують потребу в тому, щоб мати фотографічну картку, хоч би для того, щоб наліпити її на посвідчення, або послати комуніканду, на спомин, тощо. коли йому це потрібно, він мусить бігти до фотографа - професіонала, платити великі гроші і одержати фотографічний знімок, на якому він сам до себе не буде подібний. навіщо йому це робити, коли за наявності у клубі фотсгуртка він міг би цілком вільно, у вільну годину заскочити до кімнати фотографгуртка, сфотографуватися, піти далі у клуб, подивитися на виставу або послухати того самого музичного гуртка концерт і, виходячи з клубу, одержати вже готову фотографічну картку, що коштуватиме йому мінімум удвічі дешевше за ту, яку він одержить у фотографа - професіонала?

отже, з фотографії може бути і матеріальна користь для клубу. таким чином, уміло використовуючи фотографгуртки, кожен завклубу може мати з нього реальну користь, яка сама визначає місце фотографгуртка у клубній роботі.

5. сучасний стан фотографгуртків та їхні хиби з наведеного ми бачимо, які важливі завдання і як багато можливостей мають фотсгуртки. тепер спробуємо розглянути, в якому стані дійсно перебувають тепер фотографгуртки і які вони мають досягнення і хиби.

фотогуртки здебільшого являють собою організацію, дуже подібну до колишніх аматорських фототовариств. утворюються ці гуртки переважно з уже знайомих з фотографією членів клубу, що скеровують всю свою роботу на задоволення власних, „естетичних“ потреб. для того, щоб потрапити до складу цього гуртка людини, що не знайома з фотографією, треба дуже багато попобігати спочатку, а потім, коли вже попаде, то дуже швидко у нього або одіб'ють охоту працювати, або ця людина буде на віки - вічні зіпсована й направити її на правдиву путь буде важко.

керівники фотографгуртків, як ми вже говорили, здебільшого складаються з старих фотоаматорів або професіоналів, які, не відчуваючи темпу нашого життя, ще й досі сидять в лабетах „добрих“ традицій і, ясно, не можуть керувати роботою і направляти фотографгурток потрібними йому шляхами.

отже, сучасний стан фотографгуртка конче вимагає переглядів інструктивного складу й розробки типових програм робіт. програми, які були й є сьогодні, не відповідають настановленню гуртків. з цих програм треба виключити усі так звані „художні“ процеси, треба викинути все те, що теперішніми керівниками гуртків визначається для „естетичного“ виховання мас.

треба вжити заходів до того, щоб пояснити правлінням клубів та завклубами вагу і значіння фотографгуртка для того, щоб фотографгурток міг поліпшити свій стан, щоб фотографгурток міг розгорнути широку масову роботу навіть і виховавчого порядку. треба вжити заходів до того, щоб фотографгуртки припинили свою замкнену роботу, яка присутня в основно хобою в роботі гуртків. треба примусити фотографгуртки відмовитися від виключного „художнього“ ставлення до своєї роботи. фотографгурток не має права бути відірваним в своїй роботі від сучасности, не має права відставати від загальних темпів життя.

відірваність від сучасних темпів життя фотогуртка позначається і тим, що фотогурток не бере активної участі в загально-клубній роботі. дуже мало таких клубів, де фотогуртки обслуговують чергові кампанії, де вони беруть участь у стінгазеті тощо, а в більшості клубів ми можемо побачити стінгазети без фотографій і взагалі не помітимо, що цей клуб має фотогурток. проте, коли буде чергова виставка робіт фотогуртка, ми побачимо дуже багато різних „художніх“ досягнень, місце яким не в радянській країні за доби соцбудівництва, а в першому-ліпшому буржуазно-капіталістичному салоні, що до їхнього ідеологічного та художнього настановлення.

цілковита відірваність від сучасності, захоплення „художніми“ формами як самоціллю — ось основні хиби наших фотогуртків, і ці хиби треба виправити, чого б то не стало. ті гуртки, що не піддадуться виправленню, треба розігнати і на їхнє місце утворити нові.

6. як треба працювати фотогурткам. більшість фотогуртків вважають за свій обов'язок, крім задоволення своїх естетичних потреб, іноді ще й теоретично зміцнювати себе, але в той самий час абсолютно не ставлять перед собою питання про те, оскільки корисна для суспільства їхня робота. гуртки не знають або не хочуть знати, що вони мають право виявляти власну ініціативу не лише безпосередньо в своїй фотографічній роботі, а також і в загальному житті того підприємства чи клубу, в яких, або біля яких вони утворюються і існують. вони вважають, що драмгурток мусить чимось відзначити ту або ту кампанію. фотогуртківець знає, що хоргурток або музичний гурток мусить брати участь у тій або тій масовій роботі клубу, гуртківець знає, що виробнича комісія на його підприємстві мусить дбати про поліпшення виробництва, він знає, що комісія охорони праці дбає про неї, і т. д., і т. інш. але гуртківець не знає того або не хоче знати, що в роботі цих усіх гуртків і комісій він може своїм фотоапаратом бути в значній пригоді, бути помічником, а іноді навіть і ініціатором цілої низки заходів щодо поліпшення і посилення їхньої роботи, що він може прислужитися своїм апаратом, своїм фотооком до виявлення тих хиб і тих позитивних явищ, сума яких являє собою наші досягнення на усіх фронтах нашого соціалістичного будівництва.

перед фотогуртком треба поставити такі самі завдання, які ми ставимо перед іншими гуртками, комісіями тощо, яким доручено провадити політичні, господарські кампанії і примусити їх брати в цих кампаніях найактивнішу участь. треба не забувати, що фотографія вмє агітувати й працювати не гірше від іншого мистецтва.

звичайно, треба поставити питання, — як саме це робити? і дійсно, не дуже легко перевести це в життя. якщо підійти до розв'язання тих або тих завдань, не маючи певного досвіду і не розробивши детального плану, то, звичайно, тут буде „не діло, а тільки мука“.

ось зараз у нас переводиться величезна антирелігійна пропаганда. яку участь в переведенні цієї кампанії беруть різні клубні гуртки? драмгурток готує антирелігійну виставу; хоргурток готує відповідний хоровий репертуар; політгурток проробляє тези доповідей; фізкультургурток розробляє відповідні інсценізації фізкультурного порядку, літературний гурток готує відповідну літературу, підбирає її, складає рекомендаційні списки тощо, ізогурток готує плакати, гасла, прикрашує помешкання і т. д., і т. інш. що ж робить фотогурток?

нічого.

коли редколегія стінгазети випускає антирелігійний номер газети, вона б'ється над тим, чим би їй ілюструвати цей номер. в погоні за ілюстраціями, редколегія біжить до ізогуртка, який мусить їй щось намалювати, терміново розшукується старі комплекти журналів. звідки починають вирізувати різні фігурки і на швидку руку ліплять якийнебудь фотомонтажик (так званий) і випускають газету.

ось де широченне поле для роботи фотогурткові! звичайно, не у фотографуванні церков або попів, не у фотографуванні різних обрядів, а в подачі низки фактів, що могли б наявно показати всю шкоду від релігійних забобонів. наприклад, лежить в кімнаті робітника хвора дитина, батьки, замість того, щоб покликати лікаря, привели попа, і той їй лікує молитвами перед всевишнім господом-богом; або гробки — на одній могилі піп служить панахиду, а поруч сидить п'яна компанія й співає на весь голос.

таких прикладів можна було б навести дуже багато, але це не потрібно. тут я подаю коротенького плану обслуговування такої кампанії.

плян провадження антирелігійної кампанії.

I. підготовча робота.

1. ознайомлення гуртка з основними матеріалами щодо кампанії (розмова).

2. розробка пляну і розподіл обов'язків: а) група, що робитиме діапозитиви, б) група фотографів-ударників.

II. виробничі процеси.

3. група а) — репродукує з книжок і інших матеріалів потрібні малюнки і робить з них діапозитиви¹⁾.

4. група б) — провадить натурне (жанрове) фотографування.

фотографують: 1. моменти побутові, що характеризують розрив широких мас з релігією; 2. моменти косности (у побуті); 3. культурні досягнення тощо.

III. монтаж.

5. діапозитиви розподіляються за темами и за призначенням (лекція, доповідь, світлова газета, фотогазета).

6. монтаж для плякатів, стінгазет, фотогазети.

7. антирелігійна фотогазета.

8. антирелігійна світлова газета.

9. участь у стінгазеті.

IV. наслідки.

10. кілька фотомонтажних плякатів.

11. кілька серій діапозитивів.

цей плян можна вважати за типовий. переводячи кожную кампанію, можна брати його за основу, вносячи лише незначні зміни специфічного порядку щодо тої або тої кампанії.

за цим пляном члени гуртка провадять фотографування з різних точок, роблячи кілька варіантів на кожную тему. далі зазнятий матеріал обробляється, і одержані відбитки монтуються — або в єдиний фотомонтаж, або з нього робиться кілька фотомонтажів, що їх можна застосувати не лише в стінгазеті, а й як самостійні плякати.

крім цього, обслуговування кампаній може виявитися в такому:

майже по кожній кампанії буває основна доповідь і кілька доповідей поза межами клубу, на підприємствах, робітники яких перебувають членами цього клубу. ми знаємо, що на доповіді робітника затягнути дуже важко. робітникові сухі доповіді вже набридли і доводиться вживати героїчних зусиль для того, щоб притягти, його на доповідь або лекцію; та й самому робітникові, що прийшов на таку лекцію або доповідь, треба також вжити героїчних зусиль, щоб висідити її від початку до кінця. ми ще не маємо досвідчених доповідачів і дуже мало маємо лекторів, які вміють у своїй лекції зацікавити слухачів. у більшості наші доповідачі і лектори в таких питаннях, коли провадиться якась кампанія, дивляться на цю свою роботу, як на дуже неприємний обов'язок і тому, часто - густо, навіть не опрацьовують як слід матеріал, і жоден з них, звичайно, не вживає ніяких заходів до того, щоб його лекція або доповідь була цікава.

і ось тут фотографурток мусить виявити свою ініціативу і показати своє уміння працювати. за допомогою лектора або доповідача, гурток робить намітку потрібних фотоілюстрацій для даної лекції або доповіді, чи то будуть оригінальні фотографії, чи репродукції з готових знімків, робить відповідні негативи, з них робить діапозитиви, і після цього доповідач має на своїй лекції готовий ілюстративний матеріал, дякуючи якому на його лекції або доповідь з більшою охотою піде робітник. фотографурток може заздалегідь заготовити серії діапозитивів, що ними можна буде обслуговувати цілу низку чергових кампаній і взагалі масову культурно - освітню роботу.

це одна галузь роботи у фотографуртках, а саме, обслуговування кампаній. крім цього, фотографурток мусить брати найактивнішу участь і в решті культполітосвітньої роботи клубу.

¹⁾ репродукції треба робити приблизно за таким пляном: 1) про походження людини, 2) різні релігійні культи й їхні походження, 3) служники різних культів тощо.

ми вже говорили, що часто - густо редколегія стінгазети не знає, чим їй ілюструвати номер газети, присвячений будь-якій кампанії. але, крім цього, редколегія випускає звичайні номери газет, які також потребують ілюстративного матеріалу. тут мало розпорядження редколегії, тут фотогурток мусить максимально виявити власну ініціативу й подати найцікавіші моменти з життя клубу або підприємства. наприклад, газета має відділ „терпугом“ або відділ під якоюсь іншою назвою, в якому подається матеріал негативного порядку, який вимагає негайного виконання, ну наприклад: у дворі заводу лежить не на своєму місці різний хлам, що заважає ходити і працювати, про це в газеті йде замітка, але тій замітці можна вірити й не вірити. ось тут фотогурток, фотографуючи такий момент, і подавши його під цією заміткою, документально доводить правдивість цього зауваження і найяскравіше ілюструє непорядки на даному підприємстві. або, у нас провадиться зараз ліквідація неписьменности, з приводу цього йде стаття. часто-густо наші клуби заповнено „безграмотними“ написами, гаслами і т. д. фотогурток може подати знімки цих написів, як доказ того, що ліквідувати неписьменність треба не лише серед неписьменних. можна цю саму статтю ілюструвати фотографічними знімками гуртків, що ліквідують неписьменність, портретами тих, що вже ліквідували неписьменність і т. д. це може бути дуже цікава ілюстрація до стінгазети, яка відразу викличе зацікавленість до стінгазети з боку читача. це незначні приклади, але вони цілком з'ясовують ту роль, яку може відіграти фотогурток, беручи участь у стінгазеті.

саме тепер, коли надзвичайним темпом розвинулося по підприємствах соціалізація, з'явилися ударні бригади і т. д., — тут роль фотогуртка знов таки стає дуже і дуже значною.

для того, щоб фотографічний знімок мав актуальне значіння, насамперед треба розв'язати питання про те, як саме треба фотографувати.

за дореволюційних часів фотограф був цілком в лабетах фотоапарата. про фотографу можна було з певністю сказати, що не він керує фотоапаратом, а що фотоапарат керує ним. він фотографував, дотримуючись певних канонів, порушувати які йому не дозволяли традиції. цих канонів визначалося тим, що фотоапарат мусив обов'язково стояти паралельно до об'єкту фотографування, і коли об'єкт фотографування не вміщався на фотоплатівку, а будівля за фотоапаратом не дозволяла відійти далі, щоб вмістити на неї об'єкта, то фотографові доводилося або відмовлятися від фотографування, або руйнувати будівлю, або витратити багато часу, енергії і матеріалів на фотографування об'єкту частинами. крім цієї традиції, була ще низка інших, які позначалися хоч би в тому, що фотограф мусив чекати, коли тов. сонце буде світити саме з боку, а якщо освітлення пряме, або треба фотографувати проти світла, то фотограф мусив, коли він не переслідував „художньої“ мети, відмовитися від фотографування, або чекати, „доки сонце“ зійде з відповідного місця.

ці традиції, на жаль, лишилися у багатьох фотоаматорів ще й досі. і всі намагання так званих лівих майстрів зруйнувати ці традиції розбивалися об інертність старих фотоаматорів і, звичайно, більшості наших керівників фотогуртків. в той час нові кадри фотоаматорів засвоїли нові методи фотографування, що їх почали запроваджувати в життя ліві фотомайстри, робітничі фотогуртки, перебуваючи під впливом старої генерації фотографів, ще й досі намагаються зберегти старі форми фотографії.

не дивлячись на скажений опір консерваторів від фотографії, лівим майстрам все ж удалося розбити цей мур старих традицій і на сьогодні вже дуже багато фотогуртків працює за новою методою.

новатори фотографії поставили своїм завданням зруйнувати старі традиції і насамперед висунути новий закон: — фотограф мусить керувати фотоапаратом і фотопроцесами, а не вони (апарат і процеси) ним.

крім цього вони висунули принцип, за яким у фотознімковій найголовніше і основним моментом мусить бути тематика й настановлення. вони сказали, що не може бути фотографії поза часом, а кожен фотографічний знімок мусить відповідати певній меті, мати певне настановлення щодо змісту і форми відповідно нашій добі.

за першим принципом постала низка інших двугорядних принципів, що на сьогодні відіграють досить значну роль, а саме — як фотографувати. не можна

фотографувати виробничого процесу, коли той, хто робить ці процеси, замість роботи — дивиться у фотоапарат; не можна також фотографувати процесу, коли не видно, який саме процес відбувається. але це не значить, що коли ми хочемо показати, який саме процес відбувається, то для цього ми мусимо зфотографувати на всі сто процентів хочби навіть токарний варстат. для цього досить буде подати лише супорт, що має різак, який обточує вал. на цьому супорті подати руку майстра, а на різаку закручену стружку металеву для того, щоб мати яскраве уявлення про той процес, який відбувається в цьому випадкові. або абсолютно непотрібно фотографувати цілий мартеновський цех для того, щоб показати, які відбуваються там процеси. досить подати таке фото, щоб було ясно, за яких несприятливих умов працює тут робітник, і які процеси тут відбуваються.

але не лише це входить до завдання фотогуртків на підприємстві. тут може бути ще ціла низка інших робіт, які з користю для себе і для підприємства може використати фотогурток.

майже на кожному підприємстві витрачається силу-силенну коштів на різні роботи фотографічного типу. і ясно, що тут має матеріальну користь лише фотограф-професіонал, тоді як, передавши цю роботу фотогурткам, підприємство може мати значні заощадження, допомагаючи в той самий час фотогуртківцям підвищити свій культурний рівень.

на кожному заводі єсть майстерні креслення, яким треба копіювати свої роботи фотографічними методами. і тут працює також професіонал. але цю роботу з успіхом може виконувати фотогурток. так наприклад, в одесі, в трамвайних майстернях, фотогурток виконував роботи по складанню специфікацій та номенклатурних і монтажних листів, в яких фотоілюстрація правила за основний момент. і тоді, коли майстер одержував такий монтажний лист, в якому кожна частина була зфотографована і подана такою, яка вона є в натурі, але, звичайно, зменшена, тут навіть малодосвідчений майстер міг цілком вільно орієнтуватися і провадити зборочну або ремонтну роботу. оці роботи наші підприємства мусять передати фотогурткам, і фотогурток, крім виключно аматорсько-культурницької роботи, буде виконувати роботу корисну й для даного підприємства.

(далі буде).

модерний ковчег у XIX томі йосипа арс. пібристо (фейлетон) флявія „о древ- ностах іудейских“ записано:

бачивши, що люди звернули з шляху свого, наказав господь з гори св. юри миколі ноєві проповідувати романтичне покаяння, і дав він людям стільки часу, скільки потрібно було, щоб вигадати, написати, скласти й видрукувати 130 (тоненьких) романтичних і 10 (грубих) фактичних, а разом 140 томів „ля“. але час минав, а люди на активний романтизм начебто плюють хотіли.

і тільки вже зібрався той господь потоп на них послати, як почався він з низів, сам собою (часи ж інші, до древне-іудейських начебто зовсім не подібні).

коли сорок декад безперервними тижнями йшла з-під ротаційок пролетлітература, коли живі, бадьорі струмені цієї літератури затопили стрекулістів-спіровикрутистів, коли затоплювати вони почали й бель-етажі колишніх сенаторів від warlite, коли один з них несподівано, й для себе, мудро сконстатував, що всі вони:

„без ґрунту“,

настав тоді день, що його в анали минулого навмисне скромно вписано:

— „день об'єднання студій“.

настав той день і спричинився до такої промови ноєвої:

— „прекрасні друзі мої!! кидайте милуватись з приборканих і примерзлих лебедів. годі вже розводити студії в цікавих проблемах інтимної романтики з темного минулого „южно-руської овчарки“ та її фліртів; годі старанно збільшувати „скарбницю“ дружнього „листування великих людей“, що „клясиків сподобились в оригіналах читати“ та про „бирючі острови“ мріють. киньте ці дурниці! настає потоп, але не той, що пророкував нам наш господь, а несподіваний і для господа нашого. потоп цей знесе нас з цією романтикою лебедів, овчарок і клясиків у

каналізаційні рури історії, й говоритимуть у завтрашньому завтра про нас так, як у вчорашньому вчора та сьогоднішньому сьогодні говорять про те, що на поверхні вод каналізаційних пливає.

милі й прекрасні друзі!! ще старий георг-вільгельм-фрідріх гегель, що мав за бабусю свою клару-маргариту-шарлоту гегельшу та за вірну дружину свою зельму-міхеліну-йоганну-вільгельміну також гегельшу і зверх того гальюші щозими і шукаючий розум — сказав:

— коні їдять сіно...

— взимку холодно, і сніг буває...

— полтавські вареники найбільші в світі й найсмачніші.

ці три істини ми здавна проповідуємо серед народів світу і якщо знесе нас потоп, не буде кому просвітньо „запаморочувати голов ясних людських“ та гістеро-неврастенічно „кричущим божеством“ вигукувати про „сучок в оці ближнього нашого“, щоб не помітили ясні голови людські лісоімпоротної бойчуківської колоди в романтичних очах наших...

не буде тоді кому сигналізувати футуристичної небезпеки, що в уяві нашій з'явилась.

закличте хутчій майстра корабля, кличте тих бородатих мисливців, що знаходять молодість (коли вона в них у кишені), відшукайте американців (які зайняті генеалогією українського вовкодава). поставте їм доброго могорича, щоб допомагали, шукайте твердого матеріалу і ми збудуємо...

— вертеп — солодко й томно одізвався чорнявий, молодий, і розважний „анатоль франс“ у потенції.

— це буде блакитний міст у майбутнє, — неоромантично та алілуйно проспівав десь у травах визначений у кандидати на чергові співці народні.

— змову масок, — прогунявив, тяжко гикнувши, довгий і тоскний як рогачі з куркулевої хати.

— ти, друже, мій завжди щось розумне й доладу скажеш, і твоя назва найближча до суті, та ми „реальні політики“ і з деякими словами не можемо гратись. мусімо від потопу заховатись, як наказав наш господь з гори св. юри в ковчезі...

— галло, галло, галло...

— всім, усім, усім...

— яка прекрасна ідея.

} кричали вони, гукали вони.

слава

горі

юрі!

слава!

микола ной у творчому екстазі вів далі:

... ми назовемо цей строкато-прекрасний день: — „день об'єднання студій“ і прославимо його в потомках людства.

слава горі юри, слава!

... ми візьмемо до того ковчегу, як наказував господь, сім пар чистих і по парі нечистих.

слава горі юри, слава!

... ми збудуємо ковчег на три поверхи, що матимуть безліч гнізд та відділів для поетів, белетристів, боголюбних бойчуків, драматургів мазайлистів, усіх категорій вишністів et caetera...

слава горі юри, слава!

... і як підступлять до осель наших хвилі ворожої стихії, — ми попливемо в голубу далину мрій блакитних і прекрасних.

слава горі юри, слава!

... і як мине лихо, висадимось на арарат-юрі нашого завтрішнього взавтра милого, величнього, ніжнього й мрійного, як серця наші, друзі мої чисті й нечисті.

слава

горі

юрі!

слава!

скінчивсь ентузіазм і почалось „будівництво“. довго шукали твердого матеріалу і, як знайшли, то пересвідчилились, що це звичайнісінький буйний хміль, а з хмелю тільки химерні зелені флігелі й можна будувати.

хтось притяг дубові гряди, але й вони були із старої куркулячої клуні, правда— дуже й активно романтичної, та признатись, від часу потрухлявіли дубочки. а майстер корабля виявив себе таким дитваком і активним романтиком, що і в цьому навіть матеріалі не міг розібратись.

добре знав микола ной вдачу своїх прекрасних друзів:

„приховали гади“.

муркнув він під ніс і пішов на власну руку шукати матеріалу для будівлі. довго шукав, нищпорив по всіх золотих закутках їхніх. і сам переконався, що будувати ковчег з тої продукції, що він і друзі його продукували— і справді чистісінької води романтика.

сум і жаж обгортав уже душі чистих і нечистих. молитись вони почали. викликали тіні арістотеля, сократа, плятона і гегеля, рембранта і анатолія франса, гете, джозефа конрада, ньютонна, фавста, фіхте й наполеона, монтеня і декарта, лермонтова й вергарна, блека й праксителя, родена й ляфарга, ляйбніца, чосера, ампа, осіяна і маяковського, манфреда і енгельса, золя, лесінга та інших, імена яких ти лише, „бсе“, знаєш!

хтось стиха запропонував запросити робітні сили, але на нього лише подивились скося, бо грізно примарою поставала тоді проблема хліба.

покликали якихось поламаних людей, постягали різні автомати і з подвійною енергією почали будувати ковчег, що мав бути, за вказівками бога (як зазначає вищезазначений йосип флявій), „в 300 локтей длины, 50 ширины і 300 высоты“.

вирішив справу народній малахій, спокусивши і притягнувши до авантури декого з молодняків і в голубому мрійництві своєму переконавши всіх чистих і нечистих:

— що хворі на гістеро-романтику це і є найкращі в світі будівники.

— що жодний романтик, наколи з повагою він до своєї місії ставиться, не повинен шукати для свого будівництва якогось іншого матеріалу, бо для цього цілком вистачить самих тільки но голубих мрій.

— що він оголошує себе за новітнього народнього архитекта й майстра корабля „на рархмай“...

малахіяньське голубе переконання знову викликало романтичну активність.

удруге заходились будувати. з трав, з диму над яругами, з павутиння золотого павучка новітні малахії сьак-так склеїли каркас ковчегу, а щоб купити він тримався— позаганяли в павутиння вухналів, окували каркас степовою міддю та обгорнули дружніми спіралями.

тоді прийшло трое постатей і момоти-критики; вони лейтесно запропонували оздобити середину споруди, щоб легше пливлось, щоб краще жилось та дихалось.

знову знялась метушня і як завжди за стіхійного лиха: цупили все, що перше в око впало. один малахіяльно приспівуючи „пахнет сено над лугами“ таскав огієнківську укрмовну екзотику в чумацьких мазницях. обер-жулік не міг позбутись портретів своїх червоноградських куркулястих предків і вмліваючи кректав під неромантичною вагою їхніх багетів.

мовчав ной. настовбурчив товсті чорні брови і думав:

... от і будуй з такими... активний романтизм! чорта лисого збудуєш...

— слави!— наче відповідаючи йому, верещало щось мале, миршаве, але таке, що всією своєю фігурою кричало:— я хочу слави! заради неї батька-мати не пожалую.— воно падало, але цупило за собою цілу шахту, вщерть сповнену вже скислим яблуневим компотом. мовчав ной.

з академічно-підкресленою скромністю внесли соняшні клярнети, і тоді трохи енгармонійно зашарудів та місцями прорвав павутиння і подекуди розвіяв дим ковчегу— вітер з України.

останнім, сам собі дивуючись і наче вагаючись, наблизивсь до ковчегу цілий панич і, як білий вовк, ускочив у середину.

тимчасом чисті вистелели підлогу ковчегу чебрець-зіллям та вишневими усмішками запашними, щоб в дорозі й амбре було відповідне...

подививсь ной востанне в той бік, де за обрієм мала бути гора „сичу-щого божества“ активного романтизму, і собі вліз у ковчег.

і на імлістому світанку попливли вони „без руля і без ветрил“ на каламутно-невиразних хвилях активного романтизму, густо розчинених слізьми смутку по минулому, по озівських рибальських і сухоподольних дівчатах, по берегах якоїсь тихої річки, по матері природі, по малоросійських ковбасах і запеканці.

ной ватажком стояв на тому місці, де мало бути кермо, і думав — якого ще івана івановича підсуне йому його романтична доля і вдача, щоб креслити його, та які ще вальдшнепи впурхнуть в уяву його, щоб потім спокутувати їх...

ревізуючи квитки пасажирів пролітфронту свого, почав він думу і про те, де судилося ковчегові його спинитися.

за йосипом флявієм наче випадало на горах араратських, але іржавим вухналем у голові ятрило думку, що й там нині вже асср...

вони пливли...¹⁾

... плакав мовчазно десь під соснами кіт у чоботях...

¹⁾ за часів того ноя, що про нього в XXVII томах своїх творів „о древностях иудейских“ згадує йосип флявій, не було репортёрів і тому жодний журналіст не полав ні серед чистих, ні серед нечистих до ноевого ковчегу. модерний ковчег, що збудовано його на 13 році доби комунізму, не міг, звичайно, обійтись без журналіста, бо про це подбали невгамівні футуристи. отже, коли про побут у ноевому ковчезі часів „древнеіудейських“ літературних згадок нам не лишилось, то з модерного ковчегу миколи ноя матимемо літрепортаж про побут чистих і нечистих в їхній мандрівці. читайте в подальших числах „флірт квіток“ і знатимете про те, як їхали вони, чим дихали і на якій горі, в яких обставинах — спинилися. ми витрат не жалкуємо.

б л ь о к - н о т

„екструктор“ державне
о. кучеренко видав-
п. мельник ництво
україни десь від-

копало ще одного кучугуру, чи то пак овсія кучеренка, видавши його пісенника „нове село“, та ще й другим випуском та ще й тиражем 25.000.

хороше „нове село“, та, на жаль, воно співає, (за кучеренком) старих пісень. справді, як добре загнати отару дівчат до клубу з досвіток, і вивчити їх співати, хоч би й „марш будьонного“ н. асеева.

о, кучеренко йде за отарою і вчить співати сільбудівську молодь на голос „три діда“, хоч би й такі слова:

„три полі, три полі —
розірвана свита.
та не будеш ситий.“

дійсно, „три діди, три діди полюбили бабу, а четвертий кучеренко причепився ззаду.“

т. кучеренко! замало вставити багато слів про колектив і багатопілля і строчить під бубон на голос гречаників. це ж передягання вашої ж милої баби, досвітчної матері в червону свиту для ідеології і в плахту для бога.

справді, як чудесно ви радите:

„гей, селянство, ворухися
в товариство запишися

(на голос „ой на горі:
та женці жнуть“)

„дощик, дощик
крапає дрібненько;
в колективі ми живемо,
встаємо раненько“,

(на голос „дощик дощик“)

зібралися збори
та й неможні,
стали міркувать:
пора нам, браття,
та й колективи
зорганізувать“

(на голос „ой наступила
та чорна хмара“).

голосів тут є багато, і „орав мужик“, і „ой піду я понад лугом“, і багато інших. дивно що немає, скажемо, такого, як:

„ах ти, сукин син, колгоспівський мужик“
або:

„а ти, бариня, не сердись
в товариство запишися“,

але це мабуть ще о. кучеренко десь доспіває другого пісенника, а дву готує фарбу і папір.

хай співає, може доспівається до —
— „ще не вмерла та комуна“

тоді буде екстракція на 100% з перевишкою, несподівана й для самого кучеренка, не то що т. войніловича.

антоненко — да- видович а ля рюсс

в № 7 „н.г.“ за 1928 рік ми відзначили низку націоналістичних ляпсусів у репортажі б. антоненка-давидовича про сучасний донбас. як виявляється, не тільки антоненки їздять на донбас. бувають там і борісови.

у № 12 журн. „новый мир“ вміщено репортаж с. борісова „по донецькому бассейну“, де ми натрапляємо на ганебну русотяпську трактовку українізації донбасу.

приїхавши до сталіна, с. борісов насамперед подає безпритульного, що на вулицях співає:

„жила была расея,
великая держава“..., а після цього починає розправлятися з українською мовою. насамперед, він починає давати такі зразки „украинской мови“, як він її зве:

— „який вы нетерпячка“...

— „добродий, побачь (пробач? дм. г.) трошки“

— „сушаю“ (слухаю? дм. г.). і т. д.

обмежившись ще небагатьма прикладами такої української мови, автор слова всіх своїх персонажів подає руською мовою — мовляв, вивісками, розмовами телефоністок і т. д. українізація і обмежується (наведені „мовні“ приклади взято звідти).

після цього автор за всяку ціну намагається скомпрометувати українізаційну політику.

от як, за нашим автором, у ан катує „прибывших из россии совработников, которым необходимо сдать по „украинской мови“ экзамен „по першей категории“.

— „в соседнем номере на балкончике грузный сидящий мужчина склонился над книжкой, он кричит кому то внутрь номера:

— ... тут „и“ с одной крапочкой или с двумя?..

— плюнь, идем пиво пить...

— пиво... зубришь, зубришь, а в киеве академия выдумает новые грамматические правила сызнова, а у меня дети взрослые“ (ст. 128)

он яка справа! якась там академія вигадує дурниці для таких серйозних батьків дорослих людей. і що ще гірше: „совслужащие, не выдержавшие испытания, увольняются пачками“ (ів.).

що й казати! установочка в нашого автора точнісінько така, як у того безпритульного, що співав у його репортажі про загибіль великої держави.

і дуже пагано, що в такому ніби то солідному журналі, як „новый мир“ дають місце друкувати всяким безпритульним репортерам типу антоненко-давидович а ля рюсс.

музичний музей і його експонати ол. озеров

єсть у харкові одна культурна установа вельми корисного й потрібного в сучасній культурі типу. це — „радіо-театр“, що в ньому раз на тиждень демонструються в відповідному оформленні твори класичної музики.

людина прослухає протягом року кільканадцять радіо-концертів — безперечно буде досить поінформована в найкращих досягненнях класичної й сучасної музики. отже „радіо-театр“ можна кваліфікувати, як музичний музей, установу, що в наших умовах творення пролетарської культури набуває величезного значіння, як місце, де можна засвоїти стару музичну спадщину. бути в курсі досягнень сучасної буржуазної та пролетарської музики і т. д.

доповіді, що влаштовуються підчас демонстрування тих чи тих речей — також є надзвичайно корисні, особливо коли врахувати, що їх і музичні твори можуть слухати сотні тисяч радіо-слухачів і сприймати експонати світової музики, що демонструється в цьому музеї.

але дуже шкода, коли ті чи ті лектори стають сами експонатами, коли вони, замість того, щоб правильно по-марксистському орієнтувати слухача в музикальному процесі, підносять йому безглузду еглектичну юшку, яка, крім того, що вона є експонатом легкого мого ставлення до відповідальної справи, одночасно є експонатом і в розумінні культурному, адже те, що наговорив той чи той лектор, доводиться також сприймати в історичному аспекті, бачачи в лекції суміш-енлектичну й безпринципову — буржуазних та народницьких поглядів.

у ролі такого експонату недавно був відомий у харкові клубний лектор і популяризатор, автор численних наукових праць у формі лібрето до вистав харківського оперного театру, „проф.“ полфьоров.

бувши музикальним режисером концерту, де демонструвалося низку творів сучасних буржуазних композиторів респірі та сло-

венського, протиставив цим, ворожим нам ідеологічно речам... увертюру до „весілля фігаро“ моцарта.

наш лектор відзначив, що сучасним буржуазним музичним творам ми повинні протипоставити, як ідеологічно близьку нам, творчість буржуазних композиторів часу відродження й прогресивності буржуазної класи. „вони близькі нам, бо нині ідем уперед, як і вони ішли вперед. нам близький моцарт своєю життєрадісністю, отже, не назад до клясиків, а вперед до клясиків!“ — таким ефектним оскарвайледовським гаслом закінчував свою промову автор 1001 лібрето під оплески панночок, закоханих у менуети й підбавьорувальні вигуки всіх чесних пасеїстів. крім цього, у промові нашого лібретиста було чимало зауважень про народню музику, як основне джерело музики пролетарської і т. д.

який з цього висновок? а той, що треба доручити справжнім марксистам супроводити демонстрації музичного музею своїми лекціями, щоб орієнтація сотисячної аудиторії не викривлялася стараннями полфьорових та інших поверхових, і некомпетентних у справах творення пролетарської культури популяризаторів.

на роботу лекторів радіо-театру слід звернути свою увагу таким авторитетним установам, як Інститут марксизму і т. д.

ікота й соціалізм або рудий пасіч- ник панько де- када ол. полторацький

знаменитий письменник м. в. гоголь, бажаючи передати російському читачеві всю своєрідність виразів українських селян, вустами пасічника рудого панька в „вечорах на хуторі поблизу диканьки“ вживав таких образних фігур:

— „хай тобі добре ікнеться!“

— „хай твій дядько взимку на мості повсковзнеться!“ і т. д.

російські читачі милувалися з цих висловів і вважали, що вони найкраще пасують для малоросів в сивих шапках і у чоботях, помашених дьогтем.

славетні традиції м. в. гоголя в усій красі зберіглися й понині. єсть ще на Україні такі малороси, що хочуть за всяку ціну підтримати в людях типу с. борісова (див. замітку антоненко-давидовича „ля русс“ в цьому блоку-ноті) певність, що Україна, навіть за добу п'ятирічки й

індустріалізації є не що інше, як та сама лубочна хохландія.

у харкові почав виходити щодесятиденний журнал „декада“.

у найпочеснішій статті всієї „декади“, тобто в передовій нумера першого, де говориться про завдання за доби будівництва соціалізму — сказано таке:

„кожній декаді наказано цього року народити 1.433.000 тонн вугілля. ще й згаком.

хай вам добре ікнеться, зарубіжники донбасу“.

взагалі ж, „пищеварительный“ підхід до справи витримано на протязі цілої статті: „кожна декада має проковтнути 17.000 000 карб., щоб безперервно народжувати (??) нові де далі потужніші генератори електроенергії...“ і т. д.

ну, будь би я генератором!...

„Зоряно“ пишуть: дніпропетровське — місто п. радій чавуна та криці. дніпропетровське і чималий культурний центр, але літературне життя його надто вбоге. сходиться щотижня на збори (іноді й зачинені. ?) міське літ.-об'єднання; організовується окружна літературна група робітничої (початкуючої) молоді „молодняк“ цими днями вийшов у продаж альманах „зоряно“, що підсумовує роботу укр. секції літ.-об'єднання за рік. не будемо говорити про художнє оформлення альманаху та вміщених творів, — воно слабе, бо, як пише і ткачук у прикінцевій статті про „літературне життя дніпропетровського“: — „...ще не всі мали змогу випробувати свої сили, перевірити самих себе...“

першими йдуть вірші молодого поета робітника і. степа́нюка, є в нього й про завод, і про слюсаря, і поєднання заводу з романтикою. бо йому „хочеться на гуркоті машин, як на канві, щось романтичне вишити“, а далі йдуть наївні і слабкі вірші („до родини“), як і у багатьох початківців селянок, з нидінням за селом та за родиною:

— „ой сестрички мої щиросрібні,
широзлотна мамуня моя!
села вбогі, обшарпані, рідні,
не забуду ніколи вас я“.

а по степах у нього:

— „струмки розкішно так плывуть,
а квіти й трави все ростуть“.

а що степ „квітне“ колгоспами, тракторними станціями, що трактори переорюють перелоги, толоки і межі з „розкішними квітами й травами“, що вперто б'ється біднота,

разом із середняком проти куркуля за колективи, — про це не хоче розповісти робітникам і. степа н ю к. і не диво, бо неподалеку в „бору“ епігонства лежить неоклясик в. ч а п л я, ловлячи поетичних бліх та милуючись із синяви небес. от його поетична філософія нездар і ледарів:

— лежу голічерва. глиця,
як шовк, та м'яко шорошити.
крізь віти небо — то ж криниця,
там синява біжить — ... і т. ін

милується небом! ні п'ятирічки, ні реконструкції наргосподарства, ні клясової боротьби. квіточка з ефремівського букету... ще трошечки від нього далі сіє „білим сумом“ у садах неокласицизму о. саєнко:

„в сніг окутаний сад сумує
яка розкіш оцей білий сум.
мое вухо музику чує,
ах я музику в серці несу“.

на літературній толоці, часто та густо, виростають буйні будяки — поети графомани. представник від них у альманасі ол. пашкевіч. як і завжди він музично торохтить неписьменними безглуздими рядками:

„— за селом є далекі гони
і прокладений в синяву шлях.
там хвилюються нивами дзвони,
там простори... цвітіння в очах.
там пісні степові, полинові,
оповиті росяним стеблом...
і усмішки степів березові
в сінотравах хвилюють стеблом...“

вмістив свої віршові вправи с. мусіак — „кійок“ про революцію у всесвітньому маштабі, з червоними прапорами над марсіянськими степами та „глагольними“ римами поміж рядками (стоїть — майорить, взявся — реготався)...

із прози треба відмітити оповідання м. мінка „молитовня“ та і. ткачука „прострелений декрет“. перше з робітничого життя, друге про славні діла червонокозачої дивізії в боях за галичину. інші оповідання із життя села та ще гірш — половина з них етнографічно-побутові. прочитавши оповідання о. шпоти „сестра“, можна подумати, що його писала марко вовчок „у мініятурі“. і хоча дія проходить у 1922—23 році у неї ті ж самі типи знедолених жінок, той самий побут, наче століття й революція не змінили нічого в ньому; жінки бояться ходять з непокритими головами, чоловік б'є жінку, і та тільки мовчить та плаче. ні жінвідділу, ні протесту, ніякого просвітку...

а ндроник бушля у опов. „злодій“, „лишня з'їжа“ пише про селянина, що пішов красти яблука, та про кішку, що здохла, на-

гадує раннього нечуй-левицького. не бачить би їм (оповіданням) друку, коли б у редакції альманаху не був його брат в. ч а п л я. „сімейність“ і згода процвітають у міськ-літ-об'єднанні. аполітичні триндикання на постійній гитарі в. ч а п л і. побутовщина. бушлі, міщанські вірші зубакін о і про „утопленные корабли“ з містикою й нидінням, із закликами до комсомолок кинуть книжки і „наслаждаться жизнью“ такі ж вірші м. сосновіна — „кохання“ (зоря 2—3 ч. 1929 р.), або повість „разбитые зеркала“ не знаходять достатнього засудження при обговоренні на зборах. тих, хто нещадно критикував, вказував на небезпечність їх, голова обзивав „правими“. „не нашими“, ворожими і т. ін.

нічого ж їх „крить“. вони свої, дніпропетровські...

так видрукували у альманасі й „сестру“ о. шпоти, і пашкевічові „березові усмішки“...

не обійшлося, як і у салонному альманасі „лїт. ярмарку“, без редакційного блазня. семен чіпка у гуморесці „зустріч“ розхвалює своїх письменників:

„— а мінька ти не знаєш? русявий такий та високий, від а м у р - н. дніпропетровського докотився „манівцями“ аж до харкова і попав на сторінки „червоного шляху“ (яке диво! п. р.). тепер пише романа „тисяча морських кілометрів задовжки“...

дешева рекляма чіп'ки нікого не переконає, що продукція альманаху варта уваги робітничого центру дніпропетровського. пишуть наші, але для кого?.. ті, що напишуть для нього — вже йдуть. йдуть із заводів, рудень, вишу, колгоспів, з чечеловки, к а й д а к, криворіжжя. нашими темами, каже платформа окр. робітничої літ-організації, будуть — завод, індустріалізація, реконструкція нар. господарства, теми наших газет, гасла комуністичної партії.

йдуть... „зоряно“ ж зостанеться лише документом першого етапу розвитку літературної діяльності на дніпропетровщині.

про аматора що ска-
„красоти“ зав би
валер прут читач, коли
прочитав би в
якомусь романі
таке:

„вавило разом з квасом почали відбудову заводу, пролізли через всі герни бюрократизму, атакували установи, працювали, не рахуючи годин, за те, спостерігали. як повільно почав оживати труп заводу.

це нагадувало ту бабусину казку, що розповідали вдитинстві про сплячу царівну, розбуджену прекрасним лицарем".

читач сказав би, що це графоманія, або

б ю л е т е н ь

ЛИСТ ОММУ в київській „пролетарській правді“ 16-го лютого ц. р. надруковано такого листа до редакції від омму:

лист до редакції

просимо не відмовити вмістити на сторінках „пролетарської правди“ нашого відкритого листа до управи київської окрфілії спілки „робмис“, оскільки питання, що ми його порушуємо має громадсько-політичне значення, а тому не може пройти по-за увагою широких працюючих кол.

управа сп. „робмис“ на ювілейних зборах, що відбулися 16-го січня ц. р., урочисто висунула кандидатури професорів кхі на звання народніх художників республіки.

тимчасом управі спілки мусить бути відомий попередній протест усіх мистецьких об'єднань київщини до вук'у сп. „робмис“ та нко проти цілковитого ігнорування попереднього обговорення кандидатур, як проти порушення будь-яких принципів демократичности.

управі сп. „робмис“ мусить бути також відомі ті критичні виступи в пресі про „бойчукізм“ („нова генерація“, „літ. газета“ та інш.), де були одверті закиди щодо ідеологічної ворожости мистецької діяльності худ. бойчука. Отже повстають питання, поперше: свідомо чи не свідомо правління сп. „робмис“ ухилилося від більш глибокої аналізи мистецької та громадської діяльності кандидатів? по-друге, чому не було притягнено до участі у такій відповідальній справі, широких кол працюючих на культурно-мистецькому фронті?

виходячи з цього, об'єднання молодих митців України (омму) категорично протестує проти ігнорування безпосередніх працівників оброзотворчого мистецтва.

ми вимагаємо поставити на обго-

іронія. на жаль, цю пошлятину пише „справжній письменник“ ол. копиленко й пише цілком серйозно, а уривок з його роману „вавило топчій“ не менш серйозно друкують в журналі „декада“ № 1.

ворення широких кол працюючих кандидатури на звання „народніх художників республіки“.

(14 підписів)

редакція „нової генерації“ може лише привітати ініціативу об'єднання молодих митців України і підтримує домагання передової мистецької громадськості щодо зниження громадської ролі бойчукізму і проф. бойчука, який до цього часу встиг покалічити немало мистецьких сил своїм дутим авторитетом.

виробнича хроніка 1) вийшла у „книгоспілці“ книга нових віршів „європа й ми“; **михайль семенко** 2) ви-

ходить у д. в. у. том перший академічної повної збірки творів — „арії трьох п'єро“, друкується т. т. 2, 3 і 4; 3) у видавництва „український робітник“ друкується збірка віршів у масовій бібліотеці; 4) переклав п'єсу а. безименського „постріл“, що її ставиться кількома держтеатрами у ссрр; переклад видає д. в. у. окремою книгою; 5) закінчує великий віршований драматичний твір — „повема про те, як повстав світ“.

гро вакар 1) виготував до друку збірку віршів під назвою „штурм“, що друкуватиметься у видві „семафор у майбутнє“.

до „штурму“ увійшли вірші останнього року, друковані по журналах та газетах.

2) опрацьовує книжку (проза - репортаж) „чужоземний легіон“. у цій книжці (12 арк.) подаються факти, що їх зібрав за 5 років перебування у французькому легіоні „légion etrangere“ (чужоземний легіон) легіонер віктор готуа.

використані факти розгортають перед читачем цілу систему обману, насильства, здирства і знущання французьких капіталістів над арабськими племенами в колоніях африки, а також змальовують жахливу картину життя самого легіону, як боювої одиниці французького імперіалізму.

С. ВОЙНІЛОВИЧ

опрацьовує книжку „механіка сприймання творів мистецтва“ куди частково ввійдуть статті, надруковані по журналах. ця книжка є теоретичне дослідження участі біологічних елементів у процесі сприймання мистецьких творів у їх специфіці, як шляху реалізації соціальних чинників та їх підлеглості останнім. в своїй роботі автор використовує сучасні надбання об'єктивної психології, що знайшла широке практичне застосування по багатьох ділянках культурного будівництва (рефлексологія, біггенізм, тощо). книжка матиме такі розділи: методологічний, біологічна база мистецтва, можливість мистецтва, „естетичне“ й „неестетичне“ в мистецтві, функції мистецтва — пропаганда „познання“, допінг, організація праці, катарзис, тощо. крім того, в книжці є спеціальний розділ спрямованої критики мистецького впливу.

ДМ. БУЗЬКО

вийшло з друку; 1) „чайка“ — роман, д. в. у., сатиричний роман про петлюрівщину та українського „чесного“ інтелегента; 2) „про що розповіла ротацияка“ — кіно-повість, д. в. у., тема — техніка більшовицького підпілля на Україні в 1904 — 5 роках. спосіб розробки; — вільний монтаж мемуарів у пляні кінодії; 3) „на світанку“ — збірка оповідань, д. в. у. формальна ознака збірки — запровадження техніки сюжетного оповідання в нашу літературу.

виходить днями: 4) „голяндія“, — роман, „книгоспілка“, тема матеріальна — с.-г. колективізація й с.-г. комуна. тема формальна — доведення неспроможности засобів „художньої літератури“ в спробі подолання зазначеної матеріальної теми. оформлення — монтаж репортажу й публіцистики з пародійними уламками „чистого“ роману.

здає до друку у в-во „пролетарій“;

5) „за ґратами“ збірка спогадів про каторгу й сибір. пише: „будинки інтелігенції“. роман-рев'ю. тема — колективізація побуту, розроблена сатирично. формально — пародійне поєднання елементів роману з гротеском.

І. МАЛОВІЧКО

1) незабаром виходить з друку

адреса редакції: харків, сергіївська площа, московські ряди, 11, періодсектор дву, тел. № 66-27 та 23-85 прийом у справах редакції щодня з 12 до 14 годин

в держвидавці книжка віршів під назвою „головам на плечах“.

в книжці є розділи: а) „донбасові“, б) „на тему“, в) „не на тему“, що охоплюють кращу частину продукції автора за 1929 рік. крім основного свого спрямування, книжка має значіння, як експериментальна.

2) здав до друку в д. в. у. поему „шефи“ що має вийти багатотиражним виданням. фабульна поема, що її розраховано на масового читача, тематика: зв'язок міста з селом, класова боротьба на селі, посівка кампанія.

крім цього, її цілком видруковано в „робітничій газеті пролетар“.

3) після перебування на селі автор зараз працює над художнім репортажем, що друкуватиметься в „НГ“.

ОЛ. ВЛИЗЬКО

1) у виданні дву вийшли книги

віршів „живу, працюю“ та „noch de shland“.

2) в книгоспілку здав „книгу баяд“.

3) тиражем 33 тисячі вийшла книжка „рейс“ — у виданні газ. „пролетарська правда“.

4) для в-цтва „український робітник“ закінчує репортаж про подорож до німеччини: „поїзди йдуть на берлін“.

5) „пролетарію“ має здати репортаж про подорож по азії (паранамізи, каракулі т. ін.) під назвою „аеро й верблюд“.

6) дву має здати весною 31-го року репортаж про колгоспи під назвою „надзвичайні катастрофи з волами“.

ВІД РЕДАКЦІЇ

в № 11 н/журналу за минулий рік у статті в гадзінського „п'ятирічка і проблема літ. форми“ вкралися дві неприємні друкарські помилки: 1) на стор. 39, шостий рядок знизу надруковано „воронський“, а має бути: „воровський“; 2) на стор. 40, чотирнадцятий рядок надруковано: „і напевно — пролетарські“, має бути „і напевно — пролетарський“.

відповідальний редактор
михайль семенко

завідувач редакцією
С. ВОЙНІЛОВИЧ

о

зі",
отъ
рік.
иж-

и"
ям
на
а з
в -

оо-

за-
що

в у
ги
-ти

д"
ка
ка

т-
до
р-

ро
а-
р-

е-
и-

11
а-
го
ся
на

онг

в-
ок
р-
о-

р
о

о
ч
о.